

ORDUBAD FİLİZ RAYONUNDA QIZIL FİLİZLƏŞMƏSİNİN PROQNOZ QIYMƏTLƏNDİRMƏSİ

İsmayılova A.M., Kərimli Ü.İ., Salayev F.F.- I kurs magistrantı
Bakı Dövlət Universiteti

Məlum olduğu kimi, dünya təcrübəsində geoloji işlərin aparılması və bu yataqların mənimsənilməsinə qoyulan investisiyalar baxımından qızıl prioritet metaldır. Misxan-Zəngəzur zonasında endogen nəcib metal filizləşməsinin öyrənilməsi olduqca zəifdir, baxmayaraq ki, burada qızılın və qızıl daşıyan filizlərin bir sıra əhəmiyyətli yataqları və təzahürləri məlumdur. Misxan-Zəngəzur zonasında endogen nəcib metal filizləşməsinin öyrənilməsi olduqca zəifdir, baxmayaraq ki,

burada qızılın və qızıl daşıyan filizlərin bir sıra əhəmiyyətli yataqları və təzahürləri məlumdur. Bu problemin həlli qızıl filizləşməsinin bütün məlum tiplərinin yaranma şəraitlərinin və yerləşmə qanunauyğunluqlarının öyrənilməsinə yönəlmiş elmi tədqiqat işlərinin aparılmasını tələb edir. Bunun üçün filiz generasiya edən maqmatizmin mümkün generasiya dərinliklərinin, geodinamik proseslərin xüsusiyyətinin müəyyən edilməsi ilə yanaşı, petrogenезin və filizmələgəlmənin prinsip etibarilə yeni modellərinin tətbiqi də zəruridir. Mehri-Ordubad batolitinin cənub-qərb təmas zolağının nisbətən zəif öyrənilməsinə nəzərə alaraq, filiz obyektlərinin mükəmməl öyrənilməsi və müxtəlif tipli yataqların işlənmə kriteriyalarının qiymətləndirilməsi üçün ən vacib məsələlərdən biri qızılın endogen metallogeniyanın nəzəri cəhətdən ümumiləşdirilməsi və nəcib metal filizləşməsinin proqnozlaşdırılmasıdır.

Nəcib metal filizləşməsinin bütün amillərinin öyrənilməsi və bunun əsasında Mehri-Ordubad batolitinin endo- və ekzokontakt zolağının qızılılığının axtarış və proqnoz qiymətləndirilməsi üçün etibarlı kriteriyaların tərtib edilmişdir: 1) Mixan-Zəngəzur zonasının paleogeodinamik inkişaf şəraitinin, ona uyğun maddi-struktur komplekslərin və onların metallogeniyanın dəqiqləşdirilməsi; 2) geoloji quruluşun hərtərəfli öyrənilməsi, nəcib metal və kompleks filizləşmənin yerləşmə qanunauyğunluqlarının təyin edilməsi və qızıl və qızıldaşıyan filizlərin formasiya əsasında sistematikas; 3) Əsas filiznəzarətəddici parçalanmaların və onlarla bağlı qırılma pozulmalarının, blok tektonikasının təbiətinin aydınlaşdırılması və filizləşməyə nəzarətdə onların əhəmiyyətinin müəyyən edilməsi; 4) qızıl və qızıldaşıyan yataqların geoloji-sənaye tiplərinin proqnoz-axtarış modellərinin tərtib edilməsi; 5) qızıl və kompleks filizləşmənin axtarışının elmi əsaslandırılmış kriteriyalarının tərtib edilməsi və əlamətlərin müəyyən edilməsi, müxtəlif tip yataqların proqnoz ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi; 6) axtarış, qiymətləndirmə və kəşfiyyat işlərinin təşkili məqsədi ilə qızıl filizləşməsinin xüsusən perspektivli sahələrinin iqtisadi əhəmiyyətinin aydınlaşdırılması.

İşlərin keçirilmə ardıcılığına və perspektivliyinə görə proqnoz resurslar bölünürlər: 1) mineral-xammal bazasının cari inkişafı üçün iqtisadi səmərəli resurslar (Ağyurd, Munundərə, Pyəzbaşı); 2) mineral-xammalın ehtiyat obyektlərinin formalaşması üçün iqtisadi səmərəli resurslar (Şəkərdərə-Kələki qızıldaşıyan zolaq, Uçurdağ); 3) mineral-xammal bazasının inkişafının perspektiv planlaşdırılması üçün resurslar – damar qızıl-kvars-sulfid tipli obyektlər (Başyurd), bəzi qızıl-mis-molibden tiplər (Toxlıgədik).